

af alla v. — e) (bot.) Det af en växt, som anses vara af naturen bestämdt att afhålla djuren ifrån att skada den, t. ex. tagg, brännborst, torn. — 2) (t. *Wappen*) Enligt heraldikens lagar gjord sammanställning af vissa bilder och figurer, ursprungligen på sköldar, sedan äfven på andra föremål, för att derigenom beteckna någon viss furstlig eller adelig ätt, eller ett rike, en stad, o. s. v. *Vasaättens v. Det svenska vapnet. Låta gravera sitt v. Låta måla v. på sin vagn, sätta v. öfver porten. Silfver med hans v. på.* — *Syn.* Sköldemärke.

VAPENBOK, f. 3. pl. — *böcker.* Bok, innehållande en samling af riksvapen, adeliga vapen, o. s. v.

VAPENBRÅK, n. 5. Bråk, buller, gny af vapen i strid; (fig.) krigsbuller, krig.

VAPENBRÖDER, m. 5. pl. — *bröder.* 1) *Vapenbröder* kallades fordom de krigare, som hade förbundit sig att, antingen för beständig eller i något visst krigståg, bistå hvarandra i lif och död. — 2) Krigskamrat; kamrat i krigstjänst.

VAPENBRÖDRASKAP, n. 5. o. 5. Förbunds-
skap, som rådde mellan vapenbröder.

VAPENBULLER, n. 5. Se *Vapenbråk.*

VAPENDANS, m. 5. Se *Krigsdans.*

VAPENDRAGARE, m. 5. 1) (ford.) Tjenare, som hade förtroendet att föra en riddares eller väpnares sköld, hjälm eller vapen vid torneringar eller strider, på- och afklädde honom rustningen, tog hand om hans stridshäst och deltog med honom i stridens faror. Bör ej förblandas med *Väpnare*. — 2) (fig.) Person, som handlar under en högres ledning och inflytelse, isynnerhet då han låter bruka sig att försvara dess sak eller parti.

VAPENFÖR, a. 2. I stånd att bära vapen.

VAPENGNY, n. 4. Se *Vapenbråk.*

VAPENHUS, n. 5. Förhus eller förstuga till en kyrka, der vapnen fordom aflades. Benämdes i äldre tider äfven: *Väpenhus, Vakenhus* eller *Väkenhus*.

VAPENHVILA, f. 1. Se *Vapenstillestånd.*

VAPENHÅLLARE, m. 5. Se *Sköldhållare.*

VAPENHÄROLD, vap'nhä'rålld, m. 5. (i medeltiden) Person, som var skiljedomare vid tornerspel, ägde att dervid undersöka de kämpandes vapen, borde upprätthålla torner- och riddarväsendets rättigheter, m. m.

VAPENKAMRAT, ---åt, m. 5. Se *Vapenbröder.*

VAPENKLÄDD, a. 2. Iklädd vapenrustning.

VAPENKLÄDNAD, m. 5. eller

VAPENKLÄDNING, f. 2. Se *Vapenrustning.*

VAPENKONST, f. 5. Se *Heraldik.*

VAPENKUNSKAP, f. sing. Se *Heraldik.*

VAPENLEK, m. 2. 1) Se *Vapenöfning*. — 2) (fig.) Strid, krig.

VAPENLYCKA, f. sing. Krigslycka.

VAPENLÄRA, f. 1. 1) Se *Heraldik*. — 2) Läran om olika slags vapen och deras användning.

VAPENLÖS, a. 2. Utan vapen.

VAPENMAKT, f. 5. Väpnad styrka, d. v. s. trupper, härar.

VAPENPLATS, m. 5. Fästning, som är anlagd till beskydd för magasin och krigsförnödenheter.

VAPENPRYDNAD, m. 5. Prydnad på vapen (bem. 2).

VAPENROCK, m. 2. 1) Rock utan ärmor,

som räckte till knä och fordom bars utanpå harnesket. — 2) Ett slags uniformsrock.

VAPENRUSTNING, f. 2. Skyddsvapen af starkt jernbleck, ofta inlagd med guld eller silfver, eller helt och hållet förgylt, som medeltidens riddare burde vid tornering och i krig, till skydd emot stick-, hugg- och skottvapen (pilar, m. m.), och som betäckte nästan hela kroppen. Delar deraf voro: Pansaret eller harnesket, armskenorna, benskenorna och pansarhandskarne.

VAPENSKIFTE, n. 4. Strid, krig.

VAPENSKÖLD, m. 2. 1) Sköld med derå målade vapen (bem. 2). — 2) Se *Vapen*, bem. 2.

VAPENSLAG, n. 5. Särskilt slag af vapen (bem. 1. d).

VAPENSMED, m. 5. En, som tillverkar allehanda slags vapen.

VAPENSMEDJA, f. 1. Se *Vapenverkstad.*

VAPENSTILLESTÅND, n. 5. Genom krigförandes ömsesidiga öfverenskommelse inträffadt stillestånd i fiendtligheterna.

VAPENSTYRKA, f. sing. Se *Vapenmakt.*

VAPENSVEN, m. 5. pl. — *svenner.* Se *Väpnare*.

VAPENSYN, f. 5. (ford.) Allmän mönstring, som å konungens vägnar hölls inom särskilda landsorter, för att undersöka, huruvida alla frälsemän riktigt fullgjorde sin åtagna rusttjänst.

VAPENTÄCKE, n. 4. Se *Hjelmtäcke.*

VAPENVERKSTAD, m. 5. pl. — *städer.* Verkstad för tillverkning af vapen.

VAPENÖFNING, f. 2. Öfning i bruket af krigsvapen.

VAPORÖS, --ös, a. 2. (lat. *Vaporosus*) 1) Dunstig, dimmig. — 2) Som förorsakar vapörer.

VAPÖR, vapö'r, m. 5. (lat. *Vapor*) Dunst, ånga. — *V-er*, pl. Uppstigningar.

VAR, n. 5. I. (af *Värja*, skydda, betäcka) Öfverdrag, t. ex. på soffor, stolar, örongott, o. s. v. Stolsvar, Örongottsvar, Bolstervar, m. m.

VAR, n. sing. II. En tjock, svårflytande, hvit eller gul vätska, som bildar sig i sår eller vid bulnader. *V. i ögonen* ell. *öronen*, tjocknad vätska, som derur afsöndras. — *Ss. V-blandad, -full, -flytning.* [Vahr.]

VAR, a. III. Utan neutr. indef. sing. (af gamla verbet *Vara*, se) Som är väl på sin vakt; som gör larm vid minsta buller; mycket skygg. Såges om hundar, fåglar och vilda djur.

VARA, I. (af gamla verbet *Vara*, se, förvara) I uttrycken: *Taga v. på*, väl förvara, väl bevara, noga akta, t. ex.: *Taga v. på sina penningar, på sin helsa. Taga v. på sig*, väl akta sig. *Taga till v.*, se *Tillvarataga*. *Taga sig till v. för*, taga sig i akt, akta sig för.

VARA, f. 1. II. (af gamla verbet *Veria*, sälja) *Varor* kallas alla slags liflösa, rörliga ting, som blifva föremål för handel, t. ex.: Kram-, Salt-, Speceri-, Siden-, Jern- och Stål-, Pels-, Glasvaror m. m. Handelsvara. *In- och utgående varor.* (Ordspr.) *God v. säljer sig själf*, säljes med lätthet, utan att man behöfver puffa ut den.

VARA, v. n. 5. III. Pres. ind. *Är*; pl. *Äro*, &c. Impf. ind. *Var*; pl. *Voro*, &c. Imper. *Var*; pl. *Varen*. Impf. konj. *Vore* &c. Part. pres. *Varande*. Sup. *Varit*. 1) *V. ell. v. till*, befinnas såsom utgörande en enhet bland varelserna eller tingen. Har i fråga om lefvande varelser samma betydelse som: *Lefva. Medvetandet säger mig, att jag är. Alla människor, som varit, som äro, och som skola v. Hon är icke mera till*, är död. — 2) *V. ell. v. till*, finnas,